

Dossier temàtic

EDATISME

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

El 15 de juny és el Dia Mundial de la Presa de Consciència de l'Abús i el Maltractament vers les Persones Grans.

El terme edatisme, encunyat pel gerontòleg Robert Butler a finals de la dècada dels 60 del segle XX, defineix la discriminació per motius d'edat que pateixen les persones grans. És una forma de maltractament subtil, però força generalitzada en molts aspectes de la vida que suposa una vulneració dels seus drets. Conèixer les formes diverses de discriminació que conformen aquest fenomen és el punt de partida per combatre'l i millorar les condicions de vida de la gent gran

Per completar la informació es poden consultar dos dossiers publicats per DIXIT amb anterioritat: [Utilització reflexiva de les contencions](#) (maig 2018) i [Maltractament a persones grans](#) (febrer 2015)

Data creació: 14 de juny de 2022

Elaborat per: DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials

Monografies

- Beauvoir, Simone de. [La vejez](#). Barcelona: Edhasa, 1983. 676 p.
 - Publicat per primera vegada l'any 1970, aquest llibre de la filòsofa francesa manté tota la vigència. Beauvoir denuncia que en la societat capitalista les persones grans, en deixar de ser productives, perden la força per defensar els seus drets. Segons l'autora, menystenir les persones en la vellesa és un fracàs de la civilització.
- Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya. [Recomanacions sobre el desenvolupament dels drets i deures de les persones grans en entorns residencials](#). Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, 2013. 1 recurs en línia (48 p.)
 - Document que pretén fomentar, des de la reflexió, el respecte efectiu dels drets i deures de les persones grans que viuen en entorns residencials diàriament, i fer dels centres llocs de vida digna, justa i de qualitat.
- Consell de la Gent Gran de Catalunya. [8è Congrés Nacional de la Gent Gran. Ponències A i B](#). Barcelona: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Direcció General de Famílies, 2019. 2 recursos en línia (36, 34 pàgines).
 - En el marc del 8è Congrés Nacional de la Gent Gran que va tenir lloc a l'octubre de 2019, es presenten les dues ponències que són el

resultat de les aportacions de les persones grans d'arreu del territori que van reflexionar i debatre, a partir d'uns qüestionaris previs, sobre els dos temes proposats, amb l'objectiu de fer-los partícips i donar-los veu en temes que els afecten: El present de les persones grans: drets i deures ; les persones grans del futur: polítiques d'adaptació de la societat a l'envelliment.

- Freixas, Anna. [*Yo, vieja: apuntes de supervivencia para seres libres*](#). Madrid: Capitán Swing, 2021.
 - L'autora, psicòloga i activista feminista, reivindica la llibertat, la justícia i la dignitat que es mereixen les dones grans i defuig els estereotips que sovint discriminen i menystenen les persones grans.
- [*Guía de la SEGG para los medios de comunicación sobre el tratamiento de la información y la imagen de las personas mayores y el envejecimiento*](#). Març 2021. 1 recurs en línia (10 p.)
 - Guia dirigida als mitjans de comunicació amb recomanacions per oferir informació sobre les persones grans de manera positiva, neutral, digna i realista i per a fer front a l'edatisme a què s'enfronta aquest grup de població en l'àmbit econòmic, professional, social, institucional o sanitari.
- [*Informe mundial sobre el edadismo*](#). Geneve: World Health Organization, 2021. 1 recurs en línia (196 p.)

- En el marc de la campanya mundial contra l'edatisme es presenta aquest informe que descriu un marc d'acció per reduir la discriminació per edat incloent recomanacions i estratègies de prevenció. També s'hi pot consultar la guia [Iniciar una conversación sobre el edadismo](#), que ofereix exemples i propostes didàctiques per conscienciar la població.
- Loles Díaz Aledo; Loles; Maiques Díaz, Mar. [Nuestros derechos y deberes. Cómo defenderlos y ejercerlos. Guía de orientación para personas mayores en situación de fragilidad o dependencia](#). Madrid: Fundación Pilares, 2021. 1 recurs en línia (154 p.). (Guías de la Fundación; 9)
 - Guia dirigida a les persones grans dependents per ajudar-les a conèixer els seus drets i els seus deures, a identificar les formes en què es vulneren i els recursos i estratègies disponibles per exercir-los tant en el domicili propi com en el centre residencial.
- [Reflexions sobre el bon tracte a la gent gran durant la COVID-19](#). Barcelona: Fundació la Caixa, 2020. 1 recurs en línia (6 p.)
 - Recull de reflexions sobre el tracte que han rebut les persones grans durant la pandèmia, resumides sota els següents ítems: dignitat igual i drets iguals... també en temps de pandèmia; presa de consciència del maltractament i l'abús en les persones grans; compromís amb el bon tracte en comunitats de persones interdependents.

- [**Saber envejecer. Prevenir la dependencia.**](#) Madrid: Sociedad Española de Geriatria y Gerontología: Obra Social de Caja Madrid, 2006. 1 carpeta.
 - Maleta que conté 21 fulletons, una guia didàctica i un DVD del curs formatiu promogut per la Societat Española de Geriatria y Gerontología i l'Obra Social de Caja Madrid. Els materials ofereixen informació i pautes de conducta per a la gent gran que afavoreixin l'envel·liment actiu i saludable i una actitud més positiva vers l'envel·liment. Destaquen dos documents que posen en valor l'apoderament de les persones grans: [Tomar decisiones](#) i [Por favor, trátame bien.](#)

Articles

- Alonso-Sánchez, José Francisco; Muyor-Rodríguez, Jesús. [*“La homosexualidad en las personas mayores vivenciando narrativas en torno a las discriminaciones y prácticas resilientes”*](#). A: **Trabajo social global: revista de investigaciones en intervención social**, vol. 10, núm. 18 (2020), p.46-71.
- Bravo Segal, Stephany; Villar, Feliciano. [*“La representación de los mayores en los medios durante la pandemia COVID-19: ¿hacia un refuerzo del edadismo?”*](#). A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 55, núm. 5 (sep./oct. 2020), p. 266-271.

- Castellano Fuentes, Carmen Luisa. [“Análisis de la relación entre las actitudes hacia la vejez y el envejecimiento y los índices de bienestar en una muestra de personas mayores”](#). A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 49, núm. 3 (may./jun. 2014), p. 108-114.
- Clopas i Fisas, Assumpta. [“Reflexió sobre el procés d’envellir i els seus problemes”](#). A: **Social.cat**, 5 nov. 2020.
- De Vicente, Aída; Villamarín, Susana. “Una de cada dos personas en el mundo presenta conductas de discriminación hacia las personas mayores, según la OMS: actualidad”. A: **Infocop**, núm. 93 (abr./jun. 2021), p. 25-26.
- “Enfermedad por coronavirus 2019 (COVID-19) y edadismo: revisión narrativa de la literatura”. A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 56, núm. 1 (ene. 2021), p. 47-53.
- [“Evaluación de los estereotipos negativos hacia la vejez en jóvenes y adultos”](#). A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 51, núm. 6. (nov./dic. 2016), p. 323-328.
- García Álvarez, Miguel Ánxo. [“Edad, muerte digna y Covid-19: reparto de recursos escasos pero con trascendencia vital”](#). A: **DMD Asociación Derecho a Morir Dignamente**, núm. 83 (2020), p.8-12.
- Gómez, Paqui. “Expulsats”. A: **Social.cat**, 15 jun. 2021.
- Hernando Gómez, Mentxu; Laespada, Teresa. [“Víctimas de violencia de género mayores de sesenta y cinco años: análisis interseccional de](#)

[vulnerabilidades y nuevas formas de maltrato](#)". A: **Zerbitzuan**, núm. 75 (set. 2021), p. 19-21.

- ["Influència dels tallers intergeneracionals en la imatge que tenen els infants de les persones grans"](#). A: **Anuari de l'envelliment 2019**, p. 135-150.
- Martín Gacría, Manuel. ["Otras perspectivas necesarias para acabar con el virus del edadismo, el 'racismo de edad'"](#). A: **Revista de Servicios Sociales y Política Social**, vol. XXXVII (monográfico especial, 2020), p. 85-101.
- Martínez Ques, Ángel Alfredo; Alonso González, Alba. ["La soledad de los mayores durante la pandemia por COVID-19 como manifestación de la discriminación por edad"](#). A: **Ética de los cuidados: humanización en salud**, núm. 13 (2020), 4 p.
- Mora Sánchez, Inma. ["La discriminación por edad en tiempos de crisis"](#). A: **Documentación social**, núm. 6 (2020), 11 p.
- ["Les persones grans LGTBI pateixen doble discriminació: l'homòfoba i l'edatista"](#). A: **Social.cat**, 16 feb. 2021.
- Ribera Casado, José Manuel. "Dignidad de la persona mayor". A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 50, no. 4, (jul./ago. 2015), p. 195-199.
- "¿Se discrimina a los mayores en función de su edad?: visión del profesional". A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 51, núm. 5 (sep./oct. 2016), p. 270-275.

- "El 'viejismo' como problemática social en geriatría: a propósito de la medición del viejoismo en estudiantes de odontología". A: **Revista española de geriatría y gerontología**, vol. 52, núm. 2 (mar./abr. 2017), p. 109.

BLOG DIXIT

- [LGTBI-fòbia i edatisme, l'estigma que no envelleix](#) (juny 2021)

DIXIT TV

- [Conferència "Edatisme vers les persones grans: a què ens enfrontem?"](#) (novembre 2021)
 - Conferència a càrrec de Montserrat Celdrán, Doctora en Psicologia, és professora de la Universitat de Barcelona i membre del seu grup de recerca en gerontologia. També forma part del Patronat d'Amics de la Gent Gran i del grup d'experts de l'Observatori de la Soledat. Va analitzar els estereotips que donen origen a l'edatisme, els sentiments que en genera, les seves conseqüències i va fer propostes per combatre'l.
- [Conferència "Envelliment i diversitat sexual i de gènere"](#) (abril 2021)
 - José Benito Eres, activista LGBTI des de fa 32 anys i president del GAG (Grup d'Amics Gais, Lesbianes, Transsexuals i Bisexuals), i Josep

Maria Mesquida, treballador social, doctor especialitzat en persones grans LGBTI i professor de la Universitat de Barcelona, conversen sobre les realitats diverses de les persones LGBTI que arriben a la vellesa i la necessitat de nous models gerontològics amb perspectiva interseccional.

- [Conferència "La gent gran és el futur: transformant la mirada social de la vellesa"](#) (maig 2022)
 - Anna Freixas, reprenent les idees que desenvolupa en el seu llibre *Yo vieja*, propugna una nova mirada positiva vers la vellesa i incideix en els clixés que estigmatitzen les persones grans i en particular les dones grans.

Recursos

- [Campanya #OldLivesMatter](#)
 - Campanya promoguda per la Societat Francesa de Geriatria i Gerontologia, on participen 42 organitzacions de 29 països, que amb l'eslogan "#OldLivesMatter" pretén lluitar contra l'edatisme i conscienciar els ciutadans, els mitjans de comunicació i les institucions a favor d'un major respecte vers les persones grans.

- [Fundació Amics de la gent gran](#)

- Amb més de 30 anys de trajectòria, l'associació defensa els drets de les persones grans i lluita contra la soledat no desitjada. Sota el lema #ReescrivimLaVellesa, s'ha sumat a la campanya per demanar a la Real Academia Española (RAE) un canvi de la definició del terme *vellesa*, que té actualment connotacions negatives i discriminatòries. Aquesta entrada de [blog](#) en parla.

- [Gent gran](#). Departament de Drets Socials

- El DSO impulsa les polítiques socials dirigides a les persones grans. Entre altres, promou iniciatives per a l'envelliment actiu i de prevenció del maltractament. En el marc del Dia Mundial de la Presa de Consciència sobre l'Abús i el Maltractament a les Persones Grans, publica el [vídeo](#) *Prou* que denuncia les situacions i les manifestacions de maltractament que sovint pateixen les persones grans.

- [La gran vellesa](#)

- Capítol del programa 30 minuts de TV3 que mostra quatre velleses diferents i que posa en evidència els estereotips i els prejudicis que envolten la vellesa i que impliquen una discriminació de tracte i de drets envers les persones grans.

- [HelpAge España](#)

- Forma part de HelpAge International, formada per 158 organitzacions de 86 països, que treballa en la sensibilització i la protecció dels drets de les persones grans. HelpAge España ha promogut la col·lecció de caràcter divulgatiu [“Construyendo una sociedad inclusiva y amigable con las personas mayores desde los derechos”](#), formada per 6 quaderns i 6 vídeos relacionats amb la protecció i el respecte als seus drets i que tracten temes com l’edatisme i violència en la vellesa; la salut i qualitat de vida; l’habitatge; la seguretat econòmica i la protecció social; l’accés a la justícia i la participació política i social; la discriminació interseccional.

- [INPEA](#)

- La Xarxa Internacional per a la Prevenció del Maltractament a les Persones Grans es va fundar l’any 1997. Col·labora amb l’Organització Mundial de Salut i treballa per a la conscienciació de la societat sobre la violència i l’abús contra la gent gran, i per a la investigació i la formació sobre aquesta qüestió, establint el 15 de juny el Dia Mundial de la Presa de Consciència de l’Abús i el Maltractament vers les Persones grans.
Publica una [Guia COVID-19](#) que recull bones pràctiques internacionals que poden ser útils per als governs, organismes i societat civil.

- [Sociedad Española de Geriatria y Gerontología](#)

- El [Grup Imatge i Envelliment](#) de la SEGG ha obtingut el reconeixement de la Fundación Pilares pel seu projecte Premi Nova Imatge de l'Envelliment que valora les iniciatives a favor d'un canvi d'imatge, real, diversa i no estereotipada de la vellesa en els mitjans de comunicació.

La SEGG edita la revista [Revista Española de Geriatria y Gerontología](#) i posa a disposició les seves [publicacions](#). En destaquen dues [Decálogo para el buen trato a las personas mayores](#) i [Guía práctica para el buen trato de las personas mayores](#) que promouen el tracte respectuós de les persones grans en tots els àmbits: personal, familiar, sanitari, social, etc.

DIXIT és un servei de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

Més informació a: dixit.gencat.cat

DIXIT

Departament de Drets Socials
Passeig del Taulat 266-270, 1a. planta
08019 Barcelona
Tel. 93 882 26 64
dixit.dso@gencat.cat

DIXIT GIRONA

Fundació Campus Arnau d'Escala
Carrer Bernat Boades, 68
17005 Girona
Tel. 972 10 61 22
dixit.girona@campusarnau.org

DIXIT VIC

Universitat de Vic
Carrer Miquel Martí i Pol, 1
08500 Vic
Tel. 93 881 55 24
dixit.vic@uvic.cat

DIXIT LLEIDA

Serveis Territorials de Drets Socials
Avinguda del Segre, 5
25007 Lleida
Tel. 973 70 36 79
dixitlleida.dso@gencat.cat

DIXIT TARRAGONA

Serveis Territorials de Drets Socials
Avinguda Andorra, 9
43002 Tarragona
Tel. 977 24 18 10
dixittarragona.dso@gencat.cat